ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ (πέμπτο τμήμα)
της 2ας Ιουνίου 1994 *

Στην υπόθεση C-428/92,

που έχει ως αντικείμενο αίτηση του Østre Landsret (Δανία) προς το Δικαστήριο, κατ' εφαρμογήν του άρθρου 177 της Συνθήκης ΕΟΚ, με την οποία ζητείται, στο πλαίσιο της δίκης που εκκρεμεί ενώπιον του αιτούντος δικαστηρίου μεταξύ

Deutsche Angestellten-Krankenkasse (DAK)

και

Lærerstandens Brandforsikring G/S,

η έκδοση προδικαστικής αποφάσεως ως προς την έκταση εφαρμογής του άρθρου 93, παράγραφος 1, του κανονισμού ΕΟΚ 1408/71 του Συμβουλίου, της 14ης Ιουνίου 1971, περί εφαρμογής των συστημάτων κοινωνικής ασφαλίσεως στους μισθωτούς, στους μη μισθωτούς και στα μέλη των οικογενειών τους που διακινούνται εντός της Κοινότητας, όπως τροποποιήθηκε και ενημερώθηκε με τον κανονισμό ΕΟΚ 2001/83, της 2ας Ιουνίου 1983 (ΕΕ L 230, σ. 6),

* Γλώσσα διαδικασίας: η δανική.

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (πέμπτο τμήμα),

συγκείμενο από τους J. C. Moitinho de Almeida, πρόεδρο τμήματος, D. A. O. Edward, G. C. Rodríguez Iglesias, F. Grévisse (εισηγητή) και M. Zuleeg, δικαστές,

γενικός εισαγγελέας: C. O. Lenz
γραμματέας: H. A. Rühl, κύριος υπάλληλος διοικήσεως,

λαμβάνοντας υπόψη τις γραπτές παρατηρήσεις που κατέθεσαν:

— η εφεσίβλητη της κύριας δίκης εκπροσωπουμένη από τον Mikael Rosenmejer, δικηγόρο Κοπεγχάγης,

— η Γερμανική Κυβέρνηση, εκπροσωπουμένη από τους Ernst Röder, Ministerialrat στο Ομοσπονδιακό Υπουργείο Οικονομίας και Claus-Dieter Quassowski, Regierungsdirektor στο ίδιο Υπουργείο,

— η Ελληνική Κυβέρνηση εκπροσωπουμένη από τους Βασίλειο Κοντόλαιμο, πάρεδρο του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους, και Ιωάννη Χαλκιά, δικαστικό αντιπρόσωπο του Νομικού Συμβουλίου του κράτους,

— η Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων εκπροσωπουμένη από τον Anders Christian Jessen και τη Μαρία Πατακιά, μέλη της Νομικής Υπηρεσίας,

έχοντας υπόψη την έκθεση ακροατηρίου,

αφού άκουσε τις προφορικές παρατηρήσεις που ανέπτυξαν η εκκαλούσα της κύριας δίκης, εκπροσωπηθείσα από τον Jeffrey P. Galmond, δικηγόρο Κοπεγχάγης, η εφεσίβλητη της κύριας δίκης, η Ελληνική Κυβέρνηση και η Επιτροπή, εκπροσωπηθείσα από τον Δημήτριο Γκουλούση, νομικό σύμβουλο, και τον Anders Christian Jessen, κατά τη συνεδρίαση της 3ης Μαρτίου 1994,

αφού άκουσε τον γενικό εισαγγελέα που ανέπτυξε τις προτάσεις του κατά τη συνεδρίαση της 10ης Απριλίου 1994,

εκδίδει την ακόλουθη

Απόφαση

1 Με Διάταξη της 17ης Δεκεμβρίου 1992 που περιήλθε στη Γραμματεία του Δικαστηρίου στις 23 Δεκεμβρίου του ίδιου έτους, το Østre Landsret υπέβαλε στο Δικαστήριο, δυνάμει του άρθρου 177 της Συνθήκης ΕΟΚ, τέσσερα προδικαστικά ερωτήματα σχετικά με την ερμηνεία του άρθρου 93 του κανονισμού (ΕΟΚ) 1408/71 του Συμβουλίου, της 14ης Ιουνίου 1971, περί εφαρμογής των συστημάτων κοινωνικής ασφαλίσεως στους μισθωτούς, στους μη μισθωτούς και στα μέλη των οικογενειών τους που διακινούνται εντός της Κοινότητας, όπως κωδικοποιήθηκε με τον κανονισμό (ΕΟΚ) 2001/83 του Συμβουλίου, της 2ας Ιουνίου 1983 (ΕΕ L 230, σ. 6, στο εξής: κανονισμός).

2 Τα ερωτήματα αυτά ανέκυψαν στο πλαίσιο ένδικης διαφοράς μεταξύ του Deutsche Angestellten-Krankenkasse (στο εξής: DAK) που είναι γερμανικός φορεάς κοινωνικής ασφαλίσεως και της εταιρίας Lærerstandens Brandforsikring G/S (στο εξής: LB) που είναι δανική εταιρία ασφαλίσεως αυτοκινήτων, σχετικά με την επιστροφή των ποσών που κατέβαλε η DAK λόγω του ατυχήματος που υπέστη στη Δανία η θυγατέρα μιας των ασφαλισμένων της, ονόματι Leipelt.

3 Στις 5 Οκτωβρίου 1986, η θυγατέρα της Leipelt υπήρξε θύμα τροχαίου ατυχήματος που προκλήθηκε από δανικό όχημα ασφαλισμένο ως προς την αστική ευθύνη από την LB. Το θύμα νοσηλεύθηκε σε κλινική στη Δανία από 5 μέχρι 8 Οκτωβρίου 1986 και στη συνέχεια διακομίστηκε στη Γερμανία, όπου παρέμεινε σε κλινική από τις 8 Οκτωβρίου μέχρι τις 9 Νοεμβρίου 1986.

4 Η DAK ανέλαβε όλα τα έξοδα, νοσηλείας και μεταφοράς που ανήλθαν σε 6 600 δανικές κορόνες (DKR) για τη νοσηλεία στη Δανία, 712,48 DKR για τη μεταφορά από τη Δανία στη Γερμανία και 8 188,95 γερμανικά μάρκα (DM) για τη νοσηλεία στη Γερμανία.

5 Η DAK άσκησε αγωγή κατά της LB ενώπιον του Københavns byret και στη συνέχεια έφεση ενώπιον του Østre Landsret και ζήτησε να της καταβληθούν όλα τα ποσά που κατέβαλε. Στήριξε δε την αγωγή της στα δικαιώματα του θύματος, στα οποία υποστήριξε ότι υποκαταστάθηκε δυνάμει του άρθρου 116 του βιβλίου X του Sozialgesetzbuch (γερμανικός κώδικας κοινωνικής ασφαλίσεως, στο εξής SGB X).

6 Κατά το άρθρο 116 του SGB X:

«Ο φορέας κοινωνικής ασφαλίσεως ή ο φορέας κοινωνικής πρόνοιας υποκαθίσταται στο δικαίωμα αποζημιώσεως που θεμελιώνεται σε άλλες νομοθετικές διατάξεις, στο μέτρο των κοινωνικών παροχών που χορηγούνται λόγω του ζημιογόνου γεγονότος και σκοπούν στην αποκατάσταση ζημίας της ίδιας φύσεως, η οποία αφορά την ίδια περίοδο με αυτήν την οποία αφορά η αποζημίωση που οφείλει ο προκαλέσας τη ζημία.»

7 Η LB υποστήριξε ότι οι διατάξεις των άρθρων 17, παράγραφος 1, πρώτο εδάφιο, και 22, παράγραφος 2, του Lov om Erstatningsansvar 228 της 23ης Μαΐου 1984, όπως τροποποιήθηκε (δανικός νόμος περί αστικής ευθύνης, στο εξής: δανικός νόμος), δεν επιτρέπουν την κατά τα άνω υποκατάσταση.

8 Κατά το άρθρο 17, παράγραφος 1, πρώτο εδάφιο, του δανικού νόμου:

«Οι παροχές που χορηγούνται βάσει της κοινωνικής νομοθεσίας και ιδίως οι ημερήσιες αποζημιώσεις, η ιατρική περίθαλψη, οι συντάξεις που προβλέπει η σχετική κοινωνική νομοθεσία καθώς και οι παροχές που καταβάλλονται βάσει του νόμου περί καλύψεως των εργατικών ατυχημάτων δεν θεμελιώνουν δικαίωμα αναγωγής κατά του υπευθύνου προς αποζημίωση.»

και, κατά το άρθρο 22, παράγραφος 2, του ίδιου νόμου:

«Όταν πρόκειται για ασφάλεια ζωής, ατυχήματος ή ασθενείας ή για άλλη προσωπική ασφάλεια, η ασφαλιστική εταιρία δεν έχει αξίωση κατά του υπευθύνου προς αποζημίωση, ανεξαρτήτως της φύσεως της ασφαλίσεως.»

9 Η DAK αντέταξε ότι, βάσει του άρθρου 93 του κανονισμού, τα δανικά δικαστήρια οφείλουν να αναγνωρίσουν το δικαίωμα υποκαταστάσεως που προβλέπει εν προκειμένω υπέρ αυτής η γερμανική νομοθεσία.

10 Κατ' αυτόν τον τρόπο, ενώπιον του Østre Landsret ανέκυψε το ζήτημα της εκτάσεως εφαρμογής της προαναφερθείσας διατάξεως καθώς και της δυνατότητας εφαρμογής του δανικού νόμου στη διαφορά της κυρίας δίκης.

11 Υπό τις συνθήκες αυτές, το αιτούν δικαστήριο ανέστειλε τη διαδικασία και υπέβαλε στο δικαστήριο τα ακόλουθα προδικαστικά ερωτήματα:

« 1) Έχει το άρθρο 93 του κανονισμού 1408/71 την έννοια ότι αφορά μόνο τις προϋποθέσεις υποκαταστάσεως του φορέα-οφειλέτη στα δικαιώματα του θύματος έναντι τρίτων ή μήπως προσδιορίζει επίσης τα δικαιώματα ως προς τα οποία χωρεί υποκατάσταση υπέρ του φορέα-οφειλέτη;

2) Αν το άρθρο 93 αναφέρεται επίσης και στα δικαιώματα ως προς τα οποία χωρεί υποκατάσταση, προσδιορίζονται τα δικαιώματα αυτά βάσει της νομοθεσίας του κράτους στο έδαφος του οποίου εδρεύει ο φορέας-οφειλέτης ή βάσει της νομοθεσίας του κράτους στο οποίο επήλθε η ζημία;

3) Έχει το άρθρο 93 την έννοια ότι προσδιορίζει περαιτέρω, μεταξύ των δικαιωμάτων στα οποία υποκαταστάθηκε ο φορέας-οφειλέτης, εκείνα τα οποία μπορούν να ασκηθούν στο κράτος όπου επήλθε η ζημία έναντι του τρίτου υπευθύνου;

4) Έχει το άρθρο 93 την έννοια ότι μπορεί να στηρίξει επίσης δικαίωμα αναγωγής υπέρ του φορέα-οφειλέτη κατά του τρίτου υπευθύνου στην περίπτωση όπου αυτό το δικαίωμα αποκλείεται βάσει της νομοθεσίας του κράτους στο έδαφος του οποίου επήλθε η ζημία και συγκεκριμένα βάσει διατάξεων όπως τα άρθρα 17, παράγραφος 1, και 22, παράγραφος 2, του erstatningsansvarslov (δανικός νόμος περί αστικής ευθύνης);»

12 Με τα τέσσερα ερωτήματα που υπέβαλε και τα οποία πρέπει να εξεταστούν μαζί διότι είναι αλληλένδετα, το εθνικό δικαστήριο ερωτά στην ουσία ποιο εθνικό δίκαιο πρέπει να εφαρμοστεί, δυνάμει του άρθρου 93 του κανονισμού, για να προσδιοριστούν οι προϋποθέσεις και το περιεχόμενο του δικαιώματος αναγωγής ενός φορέα κοινωνικής ασφαλίσως κατά την έννοια του κανονισμού,

κατά του προκαλέσαντος τη ζημία που επήλθε στο έδαφος άλλου κράτους μέλους και αποτέλεσε την αιτία της καταβολής παροχών κοινωνικής ασφαλίσεως. Ειδικότερα, το εθνικό δικαστήριο ερωτά αν μια διάταξη όπως του άρθρου 17, παράγραφος 1, και του άρθρου 22, παράγραφος 2, του δανικού νόμου εμποδίζουν την υποκατάσταση υπέρ του φορέα-οφειλέτη ενός άλλου κράτους μέλους.

13 Η Επιτροπή και η Γερμανική και η Ελληνική Κυβέρνηση υποστηρίζουν ότι το άρθρο 93 του κανονισμού επιβάλλει την εφαρμογή του δικαίου του κράτους μέλους στο οποίο ανήκει ο φορέας οφειλέτης για τον προσδιορισμό όχι μόνο των προϋποθέσεων αλλά και του περιεχομένου του δικαιώματος αναγωγής των φορέων οφειλετών, οσάκις η ζημία επέρχεται στο έδαφος άλλου κράτους μέλους. Κατά την άποψή τους, διατάξεις όπως οι των άρθρων 17, παράγραφος 1, και 22, παράγραφος 2, του δανικού νόμου δεν εμποδίζουν επομένως το δικαίωμα αναγωγής του φορέα οφειλέτη οσάκις αυτό προβλέπεται από το δίκαιο του κράτους μέλους στο οποίο ανήκει ο φορέας.

14 Η LB φρονεί αντιθέτως ότι το άρθρο 93 του κανονισμού δεν επιβάλλει την εφαρμογή του δικαίου του κράτους μέλους στο οποίο υπάγεται ο φορέας οφειλέτης παρά μόνο για να προσδιοριστεί αν ο εν λόγω φορέας έχει δικαίωμα να στραφεί έναντι του τρίτου υπευθύνου, ενώ το περιεχόμενο του δικαιώματος αυτού προσδιορίζεται κατά τη νομοθεσία που εφαρμόζεται στο κράτος μέλος όπου προκλήθηκε η ζημία. Κατά την άποψή της, διατάξεις όπως οι των άρθρων 17, παράγραφος 1, και 22, παράγραφος 2, του δανικού νόμου εμποδίζουν την άσκηση του δικαιώματος αναγωγής του φορέα οφειλέτη ακόμη και αν τέτοιο δικαίωμα του αναγνωρίζεται από τη νομοθεσία του κράτους μέλους στο οποίο αυτός ανήκει.

15 Καίτοι τα προδικαστικά ερωτήματα αναφέρονται ρητά στο άρθρο 93 του κανονισμού στο σύνολό του, πρέπει να σημειωθεί εκ προοιμίου ότι, λαμβανομένων υπόψη των στοιχείων που τα διευκρινίζουν, τα ερωτήματα αναφέρονται στην πραγματικότητα μόνο στην ερμηνεία της παραγράφου 1 του άρθρου αυτού, κατά την οποία:

«Αν, δυνάμει της νομοθεσίας κράτους μέλους, χορηγούνται παροχές για ζημία προκληθείσα από περιστατικά που συνέβησαν στο έδαφος άλλου κράτους μέλους, τα τυχόν δικαιώματα του οφειλέτη φορέα έναντι του τρίτου, ο οποίος

υποχρεούται σε αποκατάσταση της ζημίας, ρυθμίζονται κατά τον ακόλουθο τρόπο.

α) όταν ο φορέας-οφειλέτης υποκαθιστά σύμφωνα με τη νομοθεσία που εφαρμόζεται απ' αυτόν τον δικαιούχο στα δικαιώματα, τα οποία αυτός έχει έναντι του τρίτου, η υποκατάσταση αυτή αναγνωρίζεται από κάθε κράτος μέλος.

β) όταν ο φορέας-οφειλέτης έχει άμεσο δικαίωμα έναντι του τρίτου, κάθε κράτος μέλος αναγνωρίζει το δικαίωμα αυτό.»

16 Ακριβώς όπως και το άρθρο 52 του κανονισμού 3 του Συμβουλίου, της 25ης Σεπτεμβρίου 1958, περί της κοινωνικής ασφαλίσεως των διακινουμένων εργαζομένων (JO 1958, σ. 30, σ. 561), το οποίο και επαναλαμβάνει κατά τα ουσιώδη το άρθρο 93, παράγραφος 1, του κανονισμού, σκοπεί να δώσει τη δυνατότητα στον φορέα κοινωνικής ασφαλίσεως, που κατέβαλε παροχές κοινωνικής ασφαλίσεως κατόπιν της προκλήσεως ζημίας στο έδαφος άλλου κράτους μέλους, να ασκήσει έναντι του τρίτου υπευθύνου της ζημίας τα μέσα παροχής εννόμου προστασίας που προβλέπει το δίκαιο το οποίο εφαρμόζει, είτε πρόκειται για υποκατάσταση είτε για άλλη νομική τεχνική (βλ. απόφαση της 12ης Νοεμβρίου 1969, 27/69, Entr'aide médicale, Rec. 1969, σ. 405, σκέψη 15). Το δικαίωμα που παρέχεται κατ' αυτόν τον τρόπο στους εθνικούς φορείς κοινωνικής ασφαλίσεως αποτελεί το λογικό και εύλογο συμπλήρωμα της επεκτάσεως των υποχρεώσεων των φορέων αυτών στο σύνολο του κοινοτικού εδάφους, επέκταση που απορρέει από τις διατάξεις του κανονισμού (βλ. αποφάσεις της 11ης Μαρτίου 1965, 33/64, Van Dijk, Rec. 1965, σ. 131, και της 9ης Δεκεμβρίου 1965, 44/65 Hessische Knappschaft, Rec. 1965, σ. 1191).

17 Προς τον σκοπό αυτό ακριβώς το άρθρο 93, παράγραφος 1, του κανονισμού προβλέπει ότι κάθε κράτος μέλος αναγνωρίζει την υποκατάσταση του φορέα οφειλέτη στα δικαιώματα που έχει ο δικαιούχος των παροχών έναντι του τρίτου, υποχρέου προς αποκατάσταση της ζημίας ή το δικαίωμα του φορέα οφειλέτη να στραφεί απευθείας εναντίον του εν λόγω τρίτου, οσάκις η νομοθεσία του κράτους μέλους στο οποίο ανήκει ο φορέας οφειλέτης προβλέπει υπέρ αυτού τη μία ή την άλλη δυνατότητα.

18 Το άρθρο 93, παράγραφος 1, του κανονισμού αναλύεται δηλαδή σε κανόνα άρσεως συγκρούσεως νόμων που επιβάλλει στο εθνικό δικαστήριο, το οποίο εκδικάζει αγωγή αποζημιώσεως κατά του προκαλέσαντος τη ζημία, να εφαρμόσει το δίκαιο του κράτους μέλους στο οποίο ανήκει ο φορέας οφειλέτης όχι μόνο για να προσδιορίσει αν ο φορέας αυτός υποκαθίσταται εκ του νόμου στα δικαιώματα του θύματος ή αν έχει δικαίωμα να στραφεί απευθείας κατά του τρίτου υπευθύνου, αλλά και για να προσδιορίσει τη φύση και το περιεχόμενο των απαιτήσεων στις οποίες υποκαθίσταται ο οφειλέτης φορέας ή τις οποίες μπορεί να προβάλει απευθείας έναντι του τρίτου.

19 Πράγματι, αν το εθνικό δικαστήριο εφάρμοζε το δίκαιο του κράτους μέλους στο έδαφος του οποίου επήλθε η ζημία, για να προσδιορίσει το περιεχόμενο του δικαιώματος αναγωγής του φορέα οφειλέτη, όπως υποστηρίζει η LB, θα μπορούσε ενδεχομένως να εξουδετερώσει εν όλω ή εν μέρει την πρακτική αποτελεσματικότητα του άρθρου 93, παράγραφος 1, του κανονισμού. Αυτό θα συνέβαινε ιδίως στην περίπτωση που η νομοθεσία του κράτους μέλους στο έδαφος του οποίου επήλθε η ζημία προβλέπει ότι η εκ του νόμου υποκατάσταση ή η ευθεία αγωγή δεν καλύπτει ορισμένα είδη απαιτήσεων τις οποίες μπορεί να προβάλει ο φορέας οφειλέτης, μέσω υποκαταστάσεως ή δικαιώματος αναγωγής, στο κράτος μέλος στο οποίο ανήκει.

20 Πάντως, τα μέσα παροχής έννομης προστασίας στα οποία αναφέρεται το άρθρο 93, παράγραφος 1, του κανονισμού αφορούν, όπως προκύπτει από τη διατύπωση του άρθρου αυτού, μόνο τις παροχές κοινωνικής ασφαλίσεως που οφείλονται λόγω ζημίας που προκαλείται από περιστατικά τα οποία συνέβησαν στο έδαφος άλλου κράτους μέλους (βλ. απόφαση της 16ης Φεβρουαρίου 1977, 72/76, Töpfer, Rec. 1977, σ. 271, σκέψεις 13 έως 15). Δεδομένου ότι η LB διατύπωσε αμφιβολίες, με τις παρατηρήσεις της, όσον αφορά το ζήτημα αν τα εν λόγω μέσα παροχής έννομης προστασίας καλύπτουν και τις παροχές που προορίζονται για την κάλυψη εξόδων, όπως τα έξοδα νοσηλείας της Leipelt στη Δανία και τα έξοδα διακομίσεώς της από τη Δανία στη Γερμανία, πρέπει να σημειωθεί ότι στις παροχές κατά την έννοια του άρθρου 93, παράγραφος 1, του κανονισμού περιλαμβάνονται οι παροχές που προορίζονται για την κάλυψη εξόδων όπως τα έξοδα νοσηλείας ή διακομίσεως που πραγματοποιούνται σε κράτος μέλος διαφορετικό από το κράτος μέλος όπου εδρεύει ο φορέας οφειλέτης.

21 Πρέπει να σημειωθεί τέλος ότι το άρθρο 93, παράγραφος 1, του κανονισμού σκοπεί απλώς να κατοχυρώσει την αναγνώριση από τα άλλα κράτη μέλη των δικαιωμάτων που έχει ενδεχομένως ο φορέας οφειλέτης δυνάμει της νομοθεσίας την οποία εφαρμόζει. Δεν αποβλέπει στο να τροποποιήσει τους κανόνες βάσει των οποίων προσδιορίζεται αν και κατά πόσο θεμελιώνεται η εξωσυμβατική ευθύνη του τρίτου που προκάλεσε τη ζημία. Το ζήτημα της ευθύνης του τρίτου εξακολουθεί να διέπεται από τους ουσιαστικούς κανόνες που οφείλει καταρχήν να εφαρμόσει το εθνικό δικαστήριο, στο οποίο προσέφυγε ο φορέας οφειλέτης ή το ίδιο το θύμα, δηλαδή καταρχήν από τη νομοθεσία του κράτους μέλους στο έδαφος του οποίου επήλθε η ζημία (βλ. σχετικώς την προαναφερθείσα απόφαση Hessische Knappschaft, και την απόφαση της 16ης Μαΐου 1973, 78/72, L'Étoile-Syndicat général, Rec. 1973, σ. 499, σκέψη 6).

22 Από τα προαναφερθέντα προκύπτει ότι δεν μπορούν να εφαρμοστούν διατάξεις όπως οι διατάξεις των άρθρων 17, παράγραφος 1, και 22, παράγραφος 2, του δανικού νόμου που αφορούν τα δικαιώματα αναγωγής των φορέων κοινωνικής ασφαλίσεως έναντι των τρίτων που υποχρεούνται σε αποκατάσταση ζημιών οι οποίες αποτέλεσαν την αιτία της καταβολής παροχών κοινωνικής ασφαλίσεως, προκειμένου να κριθεί αν και κατά πόσο ο φορέας οφειλέτης άλλου κράτους μέλους έχει δικαίωμα αναγωγής κατά του προκαλέσαντος τη ζημία που επήλθε στο έδαφος του κράτους μέλους όπου εφαρμόζονται οι διατάξεις αυτές. Επομένως, οι διατάξεις αυτές δεν εμποδίζουν το δικαίωμα αναγωγής του φορέα οφειλέτη ενός κράτους μέλους διαφορετικού από το κράτος εντός του οποίου εφαρμόζονται οι διατάξεις αυτές.

23 Κατά συνέπεια, στα προδικαστικά ερωτήματα αρμόζει η απάντηση ότι το άρθρο 93, παράγραφος 1, του κανονισμού έχει την έννοια ότι οι προϋποθέσεις της ασκήσεως καθώς και το περιεχόμενο του δικαιώματος αναγωγής ενός φορέα κοινωνικής ασφαλίσεως, κατά την έννοια του κανονισμού, έναντι του προκαλέσαντος τη ζημία που επήλθε στο έδαφος άλλου κράτους μέλους και αποτέλεσε την αιτία της χορηγήσεως παροχών κοινωνικής ασφαλίσεως, προσδιορίζονται κατά το δίκαιο του κράτους μέλους στο οποίο ανήκει ο φορέας. Ειδικότερα, διατάξεις όπως οι των άρθρων 17, παράγραφος 1, και 22, παράγραφος 2, του

δανικού νόμου δεν εμποδίζουν το δικαίωμα αναγωγής των οφειλετών φορέων των άλλων κρατών μελών.

Επί των δικαστικών εξόδων

24 Τα έξοδα στα οποία υποβλήθηκαν η Γερμανική και η Ελληνική Κυβέρνηση καθώς και η Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, οι οποίες κατέθεσαν παρατηρήσεις στο Δικαστήριο, δεν αποδίδονται. Επειδή η διαδικασία έχει, έναντι των διαδίκων της κύριας δίκης τον χαρακτήρα παρεμπίπτοντος που ανέκυψε ενώπιον του αιτούντος δικαστηρίου, σ' αυτό εναπόκειται να αποφανθεί επί των δικαστικών εξόδων.

Για τους λόγους αυτούς,

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (πέμπτο τμήμα),

κρίνοντας επί των ερωτημάτων που του υπέβαλε, με Διάταξη της 17ης Δεκεμβρίου 1992, το Østre Landsret, αποφαίνεται:

Το άρθρο 93, παράγραφος 1, του κανονισμού (ΕΟΚ) 1408/71 του Συμβουλίου, της 14ης Ιουνίου 1971, περί εφαρμογής των συστημάτων κοινωνικής ασφαλίσεως στους μισθωτούς, στους μη μισθωτούς και στα μέλη των οικογενειών τους που διακινούνται εντός της Κοινότητας, όπως κωδικοποιήθηκε με τον κανονισμό (ΕΟΚ) 2001/83, της 2ας Ιουνίου 1983, έχει την έννοια ότι οι προϋποθέσεις της ασκήσεως καθώς και το περιεχόμενο του δικαιώματος αναγωγής ενός φορέα κοινωνικής ασφαλίσεως, κατά την έννοια του κανονισμού, έναντι του προκαλέσαντος τη ζημία που επήλθε στο έδαφος άλλου κράτους μέλους και

αποτέλεσε την αιτία της χορηγήσεως παροχών κοινωνικής ασφαλίσεως προσδιορίζονται κατά το δίκαιο του κράτους μέλος στο οποίο ανήκει ο φορέας. Ειδικότερα, διατάξεις όπως οι των άρθρων 17, παράγραφος 1, και 22, παράγραφος 2, του δανικού νόμου δεν εμποδίζουν το δικαίωμα αναγωγής των οφειλετών φορέων των άλλων κρατών μελών.

Moitinho de Almeida Edward Rodríguez Iglesias

Grévisse Zuleeg

Δημοσιεύθηκε σε δημόσια συνεδρίαση στο Λουξεμβούργο στις 2 Ιουνίου 1994.

Ο Γραμματέας

R. Grass

Ο Πρόεδρος του πέμπτου τμήματος

J. C. Moitinho de Almeida